

GENERAL ELŻBIETY ZAWACKIEJ
Pomorskie Armii Krajowej
Służby Polek
ul. ... 93, tel. 0048 56 65 22 186
...@wp.pl; www.zawacka.pl
REGON 870502736
KRS 00000 41692
82 1090 1506 0000 0000 5002 0244

brat:
Alfonś Śmierchalski

Golynia
JHH - AK

81-333 Golynia
brat Edmund
i Alfonsa

Smierchalski Hipolit
ps. „Hipo”, „Foto”

N: 1620/2559 Pom.

SPIS ZAWARTOŚCI
TECZKI

Smierchański Hipolit

T.M: 1620/2.559 Pom.

Gdynia. T.HH-AK

I/1. Relacja k. 3 s. 1-3

I/2. Dokumenty (sensu stricto) dotyczące osoby relatora —

I/3. Inne materiały dokumentacyjne dotyczące delatora —

II. Materiały uzupełniające relację k. 1 s. 1

III/1. Materiały dotyczące rodziny relatora —

III/2. Materiały dotyczące ogólnie okresu sprzed 1939 r. —

III/3. Materiały dotyczące ogólnie okresu okupacji (1939-1945) —

III/4. Materiały dotyczące ogólnie okresu po 1945 r. —

III/5. Inne

IV. Korespondencja

1) kores. k. 1 s. 1

.....

.....

V. Nazwiskowe karty informacyjne : k. 3

VI. Fotografie *dział ikonografii*

1/1. Pelaja - Śmierschal ski Hipolit:

1. Mowa pożegnalna nad mogiłą
H. Śmierschal skiego z inf. na temat
działalności komsp. = zał. do listu
Alfonsa Śmierschal skiego (brata) z
12.06.2012 (zob. T. osob. Alf. Śmierschal ski);
kserokop. ręk. k. 1 s. 1
2. Kserokop. zdj. dotycz. Hip.
Śmierschal skiego; zob. Śmierschal ski
Alfons, Spod Suku litijki,
Gdynia 2012, s. 229 1945 k. 1 s. 2
3. Nota biograficzna przepro-
wane do Biuletynu Fundacji
- napis. k. A s. 3 } zob.
s. 11

sal. do listu Alfonsa Śmierchańskiego z
12.06.2012-t. Gdynia 2 W 26

1

Ż.R. Hipolit Śmierchański urodzony w dniu 18. września 1925. odszedł od nas na wieki w dniu 12 marca 2012 r. jako ciotek o wielkiej sile woli i odwagi, jako członek Oddziału Marynarki Wojennej, ALFA kierownictwa przez Komendę Główną Armii Krajowej w Warszawie uczestniczył w wielu akcjach przeciwko okupantowi hitlerowskiemu w Gdyni.

- Właściwy w nadzwyczaj trudnych warunkach okupacyjnych w 1941 roku zdjęcie fotograficzne wykorzystano na poczekaniu czołgu pancernika "Byśmarchka" w kierunku "Kierownik". Zdjęcie to zostało przez "Kierownika" przez Kuratora H.K. dla Huski. Pancernik ten w walce z flotą angielską został zatopiony na Atlantyku w pierwszych dniach maja 1941 r.
- Hipolit pracował w "Grupa Transportowa" kierownictwa przez Franciszka Szewca i Marię Pöttel, która drogą morską przedzierała z Gdyni do Szwecji niemieckim i brytyjskim.
W 1943 roku Kurator H.K. Józef Nowak kierownik oraz przy współ-
pracy z Komisją Inżynierów Opuszczenia Tajnego Hafu, Dąbki, w Gdyni oficjalnie "Kierownik" H.K. jako "Fajdy" z Gdyni, w kierunku "Gdynia" która przejechała z Portu Rybackiego przez Gdynię do Szwecji a następnie do Anglii lotem dla Anglików, który zabrakło ze sobą balon portu Gdyni. W wyniku tej akcji, w dniu 9 października 1943 r. port Gdyni został zniszczony, a w wyniku floty niemieckiej został zbombardowany.

To najwięcej jako fotograf, "Dziennik" "Gdynia" został dele-
gowany na procesy przewidziane przez Nijmegen Trybunał
Narodowy przeciwko "Kierownik" i "Kierownik" na Pomorsku
i "Gdynia" Alabasteri "Kierownik" oraz "Kierownik" SS
z obrotu Koncentracji, "Stutthof".

Na procesie przed sądem 22 stycznia 1946 r. przez N.T.M.
walczył Śmierchański przeciwko "Kierownik" i "Kierownik" SS
z obrotu Koncentracji, "Stutthof".

Na procesie z Łodzi 29 kwietnia 1948 r.
N.T.M. na łonie i "Kierownik" i "Kierownik" i "Kierownik"
z obrotu "Kierownik" - "Kierownik" jako jednego z naj-
ważniejszych zbrodniarzy w okupacyjnej Polsce.

Towa poświadczam napisal
Ż.R. Alfons Śmierchański
Przewodniczący Komisji TAAH
i Sędzią Sędzią w Gdyni

Wznowa poświadczam
według mojej wiedzy Hipolita Śmierchańskiego

AL

Dh Hipolit Śmierczalski, ps. „Hipo”, który pracował jako kinooperator w okupowanej Gdyni: przed wejściem do kina i przy aparacie. Fotografia z marca 1943 r.

Hipolit Śmierczalski, fot z lat powojennych

Śmierczalski Alfons Spod & malin
Kijski, Gdynia 2011

Hipolit Śmierchalski ps. "Hipo", „Foto” urodził się 18 czerwca 1925 w rodzinie byłego powstańca wielkopolskiego Stanisława i Kazimiery z d. Łagiewskiej. Przed wybuchem II wojny światowej i w czasie okupacji rodzina mieszkała w Gdyni przy ul. Śląskiej. Należał do drużyny harcerskiej w Gdyni.

Jego rodzeństwo zaangażowane było w Tajnym Hufcu Harcerzy(THH) w Gdyni, a brat Edmund ps. " Biały Kruk" był komendantem organizacji.

W czasie okupacji związany z wywiadem K G ZWZ, później z Wydziałem Marynarki Wojennej KG AK na Wybrzeżu kryptonim „Alfa”, wykonywał m.in. zdjęcia niemieckich dokumentów, obiektów wojskowych. W maju 1940 wykonał zdjęcie stacjonującego w porcie w Gdyni niemieckiego pancernika „Bismarck”, zniszczonego na Atlantyku w maju 1941. Od 22 VI 1942 do 5 VI 1943 pracował jako operator w kinie „Apollo” (po wojnie przy Skwerze Kościuszki), gdzie znajdowała się tzw. „dziupla” – schronienie i jeden z punktów etapowych dla oczekujących na przerzut z Gdyni drogą morską. Na przerzut do Szwecji oczekiwało tu trzech pilotów angielskich zestrzelonych nad Borami Tucholskimi, którzy szczęśliwie dotarli do „dziupli” dzięki współdziałaniu partyzantów Tajnej Organizacji Wojskowej „Gryf Pomorski” z wywiadem AK. Lotnicy zabrali ze sobą plan portu gdyńskiego zdobyty przez THH. Dnia 9 X 1943 port został zbombardowany. W czerwcu 1942 nawiązał z nim kontakt Franciszek Szwarz. ps. "Czarny", współdziałający z Marią Pyttel ps. "Ligia", kierowniczką gdyńskiej placówki „Zagrody” kryptonim „Danusia”. W jej mieszkaniu przy ul. Abrahama (aresztowana 6 VIII 1943) znajdował się punkt kontaktowy do łączności z zagranicą oraz punkt przerzutu kurierów drogą morską do Szwecji. W kwietniu 1943 włączony został przez F. Szwarca do zorganizowania przerzutu z Gdyni do Szwecji kuriera KG AK Jana Jeziorańskiego. Wykonał zdjęcia do przepustek dostarczonych przez M. Pyttel, które potrzebne były J. Jeziorańskiemu. Współdziałał także, w zorganizowaniu spośród członków THH, grupy ubezpieczającej przejście J. Jeziorańskiego z miejsca ukrycia do granic portu.

Po wojnie jako reporter „Dziennika Wieczornego” uczestniczył w procesie przeciwko hitlerowskim zbrodniarzom- namiestnikowi Rzeszy Albertowi Forsterowi i oprawcom z obozy koncentracyjnego Stutthof.

Działał w ZHP; HR Hipolit Śmierchalski zmarł 12 III 2012 w Gdyni.

Elżbieta Skerska

1.08.2012

Spomniono głównie w oparciu o opracowanie:
Śmierchalski Alfons, Spod szwela historyki,
Gdańsk 2011 (bibl. FRPRAK) M

II. Materiały uzupełniające relacje -
- Śmiechalski Hipolit

1. art. „ Hipolit Śmiechalski, Biuletyn Fundacji
nr 62 z 2012, kserokop. k. 1 s. 1

Hipolit Śmierzchalski, ps. „Hipo”, „Foto”, urodził się 18 VI 1925 r. w rodzinie byłego powstańca wielkopolskiego Stanisława i Kazimieiry z d. Łagiewskiej. Przed wybuchem II wojny światowej i w czasie okupacji rodzina mieszkała w Gdyni przy ul. Śląskiej. Należał do drużyny harcerskiej w Gdyni.

Jego rodzeństwo zaangażowane było w Tajnym Hufcu Harcerzy (THH) w Gdyni, a brat Edmund ps. „Biały Kruk” był komendantem organizacji.

W czasie okupacji związany z wywiadem KG ZWZ, później z Wydziałem Marynarki Wojennej KG AK na Wybrzeżu kryptonim „Alfa”. Wykonywał m.in. zdjęcia niemieckich dokumentów, obiektów wojskowych. W maju 1940 r. wykonał zdjęcie stacjonującego w porcie w Gdyni niemieckiego pancernika „Bismarck”, zniszczonego na Atlantyku w maju 1941 r. Od 22 VI 1942 do 5 VI 1943 r. pracował jako operator w kinie „Apollo” (po wojnie przy Skwerze Kościuszki), gdzie znajdowała się tzw. dziupla – schronienie i jeden z punktów etapowych dla oczekujących na przerzut z Gdyni drogą morską. Na transport do Szwecji oczekiwało tu trzech pilotów angielskich zestrzelonych nad Borami Tucholskimi, którzy szczęśliwie dotarli do „dziupli” dzięki współdziałaniu partyzantów Tajnej Organizacji Wojskowej „Gryf Pomorski” z wywiadem AK. Lotnicy zabrali ze sobą plan portu gdyńskiego zdobyty przez THH. Dnia 9 X 1943 r. port został zbombardowany. W czerwcu 1942 r. nawiązał z nim kontakt Franciszek Szwarz, ps. „Czarny”, współdziałający z Marią Pyttel, ps. „Ligia”, kierowniczką gdyńskiej placówki „Zagrody” kryptonim „Danusia”. W jej mieszkaniu przy ul. Abrahama (aresztowana 6 VIII 1943 r.) znajdował się punkt kontaktowy do łączności z zagranicą oraz punkt przerzutu kurierów drogą morską do Szwecji. W kwietniu 1943 r. włączony został przez F. Szwarca do zorganizowania

Biuletyn R. XXIV: 2012 (62)

119

przerzutu z Gdyni do Szwecji kuriera KG AK Jana Jeziorańskiego. Wykonał zdjęcia do przepustek dostarczonych przez M. Pyttel, które potrzebne były J. Jeziorańskiemu. Współdziałał także w zorganizowaniu spośród członków THH grupy ubezpieczającej przejście J. Jeziorańskiego z miejsca ukrycia do granic portu.

Po wojnie jako reporter „Dziennika Wieczornego” uczestniczył w procesie przeciwko hitlerowskim zbrodniarzom: namiestnikowi Rzeszy Albertowi Forsterowi i oprawcom z obozu koncentracyjnego Stutthof.

Działał w ZHP. Hipolit Śmierzchalski zmarł 12 III 2012 r. w Gdyni.

Elżbieta Skerska

IV/1. Korespondencja bieżąca - Hipolit
Śmierschelski:

1. Pismo Fundacji z 18.12.2002r.
- prośba o relację, kserokop. oryg. l. 1 6.1

FUNDACJA ARCHIWUM POMORSKIE ARMII KRAJOWEJ

BIURO FUNDACJI • 87-100 TORUŃ • UL. WIELKIE GARBARY 2 • TEL./FAX (0-56) 65-22-186
<http://www.um.torun.pl/AK>, e-mail: AK@um.torun.pl

KONTO: WIELKOPOLSKI BANK KREDYTOWY SA W TORUNIU, NR 10901506-4675-128-00-1

Toruni 18.12.2002r.

p. Hipolit Śmiałowski

Szanowny Panie!

Ponieważ jest Pan już jedynym uczestnikiem organizującym przesady do Szwecji, gorąco Pana proszę o przestanie do naszego Archiwum relacji z tamtych wyobaw. Dobnie byłoby, gdyby w tej relacji wymienił Pan osoby, z którymi współpracował Pan.

Z okazji Bożego Narodzenia życzę, Panu i Rodzinie, zdrowia oraz wszelkiej pomyślności.

Z wyrazami szacunku i
poważania

Uliet a Skerska
dokumentalistka

T: N: 1620/2559 Pom.

Gdynia

Śmierschelski Filipolit
V. Karty informacyjne
le. 3

Śmieszchowski Hipolit
ps. "Hipo"

Gdynia 1
JHM-AK

nr. 18. 06. 1925r. Szubin; s. Bolesława -
Kosimieny; w JHM-AK od IV 1941r.
- wyiadawca AK; org. przesłan, aluzja B-1.
zem. Gdynia, ul. Wolności 1 m. 3.

zob: J: M - 560/1203 Alfons Śmieszchowski,
cz. III/3, imp. Gdynia

Agg. X 101

++¹ Smienczowski Hipolit Gdynia 2
JMK-PK

zmarł 12.03.2012 r. - Gdynia,
ur. 18.06.1925 w Serbinie;

syn &

zob. J:K: 560/1203 Pom. List do
Fund. z 12.06.2012 - Alfons
Smienczowski

Śmierschalski Lipolit

Gdyńia
JHH 3

zob. Śmierschalski Alfons,
Spod znaku litki, Gdyńia
2011, s. 229, passim.

EL. VIII/14

Śmieszalski
Złipolit

